

ODPADAĆ (37) *vb impf i być może pf*

impf (36), *może pf* (1) *RejZwierz* 139v.

o jasne. ◇ *W inf oba a jasne*. ◇ *W pozostałych formach -påd-* (23), *-pad-* (5); *-påd-* *KromRozm III* (3), *GliczKsiąż*, *LubPs*, *UstPraw* (5), *RejZwierz*, *BibRadz*, *RejPos*, *WujJudConf*, *BudBib*, *WujNT*, *SarnStat* (4), *SkarKazSej*; *-pad-* *Mącz* (3); *-påd-* : *-pad-* *MurzNT* (1:1), *SkarŻyw* (1:1).

inf odpadać (3). ◇ *praes 1 sg* odpådám (6). ◇ *3 sg* odpådå (13). ◇ *1 pl* odpådåmy (1). ◇ *3 pl* odpådają (6). ◇ *praet 3 sg n* odpådåło (2). ◇ *3 pl subst* odpådåły (2). ◇ *fut 3 sg n* będzie odpådåło (1). ◇ *con 1 sg m* bylech odpådål (1). ◇ *3 sg m* by odpådål (2).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Nie trzymać się punktu umocowania, odrywać (oderwać) się, odczepi(a)ć się; deruere Calep* (6) : Pocięgni ich [boty] ku gorze/ nápołyć íprochniåły/ Napiętki podle nogi/ przyłzwy odpådåły. *RejZwierz* 139v; *SkarŻyw* 99; *Calep* 310b.

Przen (3) :

Zwrot: »z serc odpadać« = *zostać zapomnianym, zlekceważonym* (2): napominał åby zakon z ich ferc nie odpådål [ne amoverent ... a corde suo]. *BibRadz 2.Mach 2/3*; *BudBib 2.Mach 2/3*.

a) *Sprzeniewierzać się religii [od kogo]* (1) : Bo to ciåło y ten rozum ciålełny/ y ná on czås był przyczynå/ że ich wiele od Pånå Chriřtufå odpådåło *WujNT* 333.

2. *Odbijać się, odskakiwać od czegoś; resultare Calep* (2) : Resulto – Odskakuię, odpadam. *Calep* 917a.

odpadać od czego (1): *Respuit hoc ferri ictum, Odpådå żelazo od tego/ nie może pozić. Mącz* 411a.

3. *Cofać się, być odpieranym; dilabi Calep* (3) : Dilabor, Diffugio, seu clam discedo – Odpådåm, odchodzę. *Calep* 324a.

W przen (1) :

Zwrot: »od ręki [czyjej] odpadać« (1): od prawey ręki kåżdego wiernego człowiekå/ tyliåcmi będzie odpådåło íprzećiwnikow iegó *RejPos* 78.

Przen [od kogo] (1) : Íż od wyerne⁸⁰ tyliåcmi pokus zåwżdy odpådåiå. *LubPs V marg.*

4. *Wystąpić z jedności religijnej [od czego]* (2) :

Zwrot: »od jedności odpadać« (1): Myenyåc íż dofýc w tych rzeczach zgådżåć fye å yednoć zåchowåć: Aby też dobrze kto we wíłytkim innym [...] od zgody å yedności íwowlolnye fye odřtrzelål [...] íż tåkowy żaden od yedności kołcyoåå nye odpådå. *KromRozm III F*.

W przen (1) : yåko Påweł S. íwyådřfy tåk piřřåc/ Będzye ich dwoye w yedno cyåło/ ålbo w yednym cyele. [...] To cyåło Pan íåm yåko głowå przez duchå íwego S. rżådzi y ípråwuye: A tego [tj. Kořciolå] kto fye nye dżyerży/ od głowy y od żywotå odpådå *KromRozm III E6v*.

5. *Być niepodobnym, wyradzać się* (1) :

W połączeniu szeregowym (1): åby znåc było/ íż gdyby fie co ínich [pierwszych ludzi] vrodzić myåło/ nic fie nye odrådżåło/ åni odřtrzelål/ åni też odpådåło. *GliczKsiąż D2v*.

6. *praw. Tracić prawo do czegoś, nie móc mieć w czymś udziału [w tym: od czego (13)]* (14) : Pořtånowiliřmy/ íż gdy bråt bråtå zåbije/ ålbo bliřki bliřnego/ tedy ten zåbijåk od ípadku odpådå/ å imienie zåbitego ná dålřze przyiåćiele przyřc ma *UstPraw D3v*, G4 [4 r.]; tåk obiåńniåmy: że gdyby

o głowę imieniem śirót popierać nie chcieli/ tedy od opiek máią odpádác: á temu któryby popierał/ zupełné práwo opieki ma należeć. *SarnStat* 613; kto ná czym gruncie zboże sieie, tedy odpada od násienia. *SarnStat* 1277, 225, 1201, 1203, 1206.

W charakterystycznych połączeniach: odpadać od dzierżawy, od (wieczności) imienia (3), od nasienia, od opiek, od praw, od przywilejów, od spadku, od sprawiedliwości, od starostwa, od zagrodzenia płota.

*Przen: Tracić łaskę boską, być odtrącanym, pomijanym, nie dostępować nagrody wiecznej (3) : ile kroc za łprawiedliwością twoią przez wyłtępek łwoy odpada od tey obiecany oyczyzny łwoiey: za małym vznanim a pokorą wiele kroc go zalié ku niey przywracac razyłz [!]. *RejPs* 149v; *KromRozm III* F4v.*

*odpadać czego (1): w nadzieię obietnic pańłkych źle czyniac/ obietnic odpádaią. *MurzNT* 11.*

7. Ponownie padać (od- jako tłumaczenie łac. re- 'na nowo'); *recidere* *Mącz, Cn; relabi Calep, Cn* (2) : *Relabor – Odpadam. Calep* 907b.

*Zwrot: »zaś znówu odpadać« (1): Recido, Pádám wlnák/ álbo/ zaś znówu odpádam. *Mącz* 29c.*

8. Nie czynić lub nie podlegać czemuś więcejprzestawać, tracić; przen (6) :

*Konstrukcje z podmiotem oznaczającym nosiciela, odbiorcę i dopełnieniem oznaczającym działanie (4): ~ odpadać czego (1): tak że téłz przebáczá grzechy nałże poki iedno wiary łzczéréi a niezmyłłonyi nieodpadámy *MurzNT* 3v.*

*odpadać od czego (3): *WujJudConf* 72; *SkarŻyw* 456; zdrowie moię zań [brata] dam/ bylech od twoiey łálki nie odpadał. *SkarKazSej* 672a. ~*

*Konstrukcja z podmiotem oznaczającym stan i dopełnieniem dalszym oznaczającym nosiciela [od czego] (1): połpolicie od złółciwych odpada nádzieiá/ ktorzy łłukáią przyczyny záłzkodzić bliźniemu łwemu. *RejPs* 35v.*

*Konstrukcja z dopełnieniem dalszym oznaczającym stan i przydawką dzierżawczą oznaczającą nosiciela [od czego czyjego] (1): LVdzkiégo narodu łpráwy iellli nie będą podpárté łwiádectwem łłównym/ álbo píłmem prędko przechodzą/ y práwie od pámiéci ludzkiéy odpádaią [a memoria relabuntur *JanStat* 1116]. *SarnStat* 249.*

***** Bez wystarczającego kontekstu (1) :** *Descisco, Odłtáyę/ odpádam/ pozółtawam obrácam łie. *Mącz* 373a.*

Synonimy. 1. odłupawać się, odłupować się, odrywać się, odszczepiać się, odwalać się; 2. odbijać się, odskakować; 3. cofać się; 4. odcinać się, oddzielać się, odłaczać się, odrywać się, odstępować, odszczepiać się; 5. odradzać się, odstrzelać się.

Formacje współrdzenne cf 1.PAŚĆ.

Cf ODPADAJĄCY